

Önningebyns museo on rakennettu maatalouden, pulloken keräämisen ja autokaupan tuloilla.

Ihmeellisten ihmisten ja maisemien Ahvenanmaa

8.10.2019 0.00

Itsehallintoalue Ahvenanmaa on ihmeellisten kokemusten maakunta, jossa pidetään tiukasti yhtä. Lyhyen pyrähdysten sijaan siellä viihtyisi kokonaisen kesäisen viikon tai kaksi. Yhden huikeimmista kokemuksista tarjoaa päivä Kobba Klintarin luotsisaarella.

Kun Ahvenanmaalla puhaltava keuhkokuume, se menee luhin ja ytimiin. Mutta vielä hyisempi voi olla syksy.

Hotelli Havsvidden saaren pohjoisosassa on kokenut taloudelliset vaikeudet ja jo 1990 luvun laman. Ympäristö on karua ja sen arvokkaana koruna ovat Lapin kääkkyrämäntyjä muistuttavat puut ja myrskyjen sileäksi hiomat kalliot.

Monien maisemien maakunta elää 11 000 asukkaan Maarianhaminan ympärillä.

Maarianhaminan perusti vuonna 1861 Venäjän tsaari Aleksanteri II, jonka puolison, Marian mukaan nimettiin tuohon aikaan suuriruhtinaskunnan läntisin kaupunki. Ahvenanmaa ja Suomi olivat osa Venäjän valtakuntaa vuosina 1809-1917. Nyt se on kielten ja kansallisuuksien sulatusuuni. Siellä puhutaan 57 eri kieltä ja siellä asuu 80 eri kansallisuuden edustajaa.

Maarianhaminaa hallitsee idyllinen satama, sen vierelle noussut uusi Alandica kulttuurikeskus ja jo vuosia toiminut hotelli Arkipelag.

- Käsiyökerkeskus Saltissa moni ahvenanmaalainen taitelija myy tuotteitaan. Palvelua saa myös suomen kielellä, tekstiilitaiteilija Ilse Berg lupaa. Ilseen lisäksi Saltissa toimivat talonpoikaistyylisiä käyttökeraamiikka valmistavat Siv ja Simon Linney, kultaseppä Titti Sundblom, kankaanpainaja Ann Granlund, tekstiilikäsityöläinen Eva-Len Mattssonja kankaanpainaja Gunilla von Nandelstadh.

Merikorttelissa **Bertil Karlsson** esittelee ylpeänä laivanrakennuksen historiaa. Ahvenanmaan telakoilla on 1800-luvulta lähtien rakennettu 300 laivaa. Museossa vaalitaan perinnettä ja vanhaa rakennustaitoa pyritään säilyttämään. Jykevän laivan rakentamisessa oli mukana jopa 30 rakentajaa ja yhden laivan valmistuminen vei aikaa noin vuoden.

Maarianhaminasta matka jatkuu Önningebyn museoon. Önningeby oli ennen ökykylä, jossa väki osasi tehdä myös kauppaa. Kylän touhukkaiden ihmisten sukujuuret vievät Pohjanmaalle. Kylän museokin on rakennettu maatalouden tai vaikkapa pullojen keräämisen ja autokaupan tuottamilla voitoilla. Kylän ja museon vahva mies on taiteen ystävä Anders Wiklöf, joka pari vuotta sitten osti Eero Järnefeltin vuonna 1889 maalaaman taulun, Pyykkiranta 630 000 eurolla. Kauppasumma sijoittuu pronssisijalle vertailussa, mitä Suomessa koskaan myydyistä taulusta on maksettu.

Kylä oli 1800-luvulla taiteilijayhdyskunta, johon tultiin ulkomaita myöten. Edelläkävijä oli mökkinsä kylälle rakentanut **Viktor Westerholm**. 1880-luvulla hän kutsui kylään muun muassa taiteilija **Hanna Rönnbergin** ja **Eeva Tobeliuksen**. Paikalla ovat keskiään viettäneet myös taiteilijat Gambodgini ja Daniellsson. Önningeby oli ainoa taiteilijoiden siirtokunta pohjoismaassa. Taiteilijoita alueelle houkutteli ennen kaikkea luonnon ainutlaatuisuus ja neitseellisyys. Yhteisöllä oli toinenkin puolensa. Paikalliset ja osin uskonnollisetkin ihmiset pitivät paikkaa synnin pesänä, jossa taiteilijaelämän innoittamina juopoteltiin ja elettiin muutenkin erikoista elämää.

Kaikesta kertoo Önningebyn pieni, vanhaan kivenavettaan rakennettu museo, jota ylläpidetään lahjoituksilla ja kirpputorilla. Se ei saa tukea valtiolta eikä siellä peritä sisäänkäymaksua.

Museon pihalla on vangituille virolaistaiteilijoille pystytetty rautainstallaatio. Sen on lahjoittanut Tallinnan taidemuseo Kumu.

Veneretki Kobba Klintarille on unohtumaton kokemus. Vuonna 1862 perustettu luotsiasema, jota kutsutaan edelleenkin Maarianhaminan vapaudenpatsaaksi, lopetti toimintansa vuonna 1972. Yhäkin sen molemmin puolin saapuvat ja lähtevät laivat niin Helsinkiin kuin Turkuun.

Christian ja **Johanna Ekström** ovat loihineet savulohilounaan, jota nautitaan samalla kun Viking Linen laiva ohittaa luotsisaaren toiselta ja Silja Europa toiselta puolen.

Christian on monen toimen mies. Perheineen hän järjestää veneretkiä Kobba Klintarille, joilla nautitaan maukas kotiruokaluona tai päivällinen. Mies opastaa halukkaita myös meri- ja hylkysukelluksiin. Aivan majakkasaaren viereen on talvimyrsky-yönä vuonna 1933 uponnut laiva, jonne muun muassa Christian opastaa sukeltajia.

Hotelli Havsvidden saaren pohjoisrannalla on nähnyt 1990-luvun laman ja meren tyrskyjen lisäksi monia vaiheita. Tällä hetkellä se elää uuden nousun aikaa. Uutta ovat hotellin lähistölle nousseet luksusloma-asunnot, jonka omistajaksi pääsee 360 000 eurolla. Graniittikallioille on rakennettu 14 huvilaa, tilaa on vielä 20 uudelle huvilalle. Pelkistetyn kauniit loma-asunnot on suunnitellut ruotsalainen palkittu arkkitehti Thomas Sandell.

Kulttuurisiilo, Barcebeck vai Pentagon? Ahvenanmaan uudella ylpeydellä Kulttuurikeskus Alandicalla on monta lempinimeä. Useille ahvenanmaalaisille talon ulkonäkö oli yllätys, mutta paikan vetäjä **Eija Pajunen** on taloon tyytyväinen. Ylpeänä hän esittelee kolmesta rakennussarekkeesta muodostuvaa luomusta, jossa korostuu 600-paikkainen, nykuteknikalla varustettu iso sali, jonka permannolla on 400 ja lehtereillä 200 istuinpaikkaa. Vaikuttava on myös omakotitalon pohjapinta-alan suuruinen valokuvataiteilija Rita Jokirannan ison salin esirippu. Se kuvaa laskevan auringon ja veden leikkiä meren pinnassa.

- Tämä on tarkoitettu moneen käyttöön kokouksista messuihin ja muotinäytöksiin, sanoo Eija Pajunen.

Talossa on otettu huomioon myös yhdistysten Ahvenanmaa. Paikalliset järjestöt ja kulttuuritahot pääsevät talon alakertaan minimikustannuksilla pitämään näyttelyitä tai järjestämään tilaisuuksia.

Laivat ovat jokapäiväinen näky Kobba Klintarilla.

Kobba Klintarin luotsisaari mykistää kauneudellaan ja erikoisuudellaan.

Taloon ei ole saatu EU-rahaa, vaan sen on kustantanut maakuntahallitus ja mantereella häiriköksi koettu ahvenanmaalainen peliyriitys PAF. Talo maksoi 17 miljoonaa euroa.

Pajusen mukaan talon ei ole tarkoitus tuottaa voittoa, vaan hoitaa toiminta omakustannusperiaatteella.

Alandican naapurissa on hotelli Arkipelag, jossa on 86 parvekkeellista huonetta ja huoneissa harvinainen yhdistelmä, kylpyamme ja suihku.

Ahvenanmaalla ollaan omatoimisia myös juomien suhteen. **Stefan Blomqvistin** johtama Stallhagen panimo Godbyn kylässä on oluen ystävän ehdoton käyntipaikka. Tänä vuonna pian puoli miljoonaa litraa pullottava panimo toimii entisessä kuninkaan kartanossa idyllisessä maalaisympäristössä. Panimon omistus on erikoinen, omistajia on peräti 1600 eli Ahvenanmaalla lähes jokainen ruokakunta lienee panimon omistaja.

Toinen Ahvenanmaan erikoisuus on omenatarhan ympärille perustettu viinitila Tjudö Vingård Tjudön kylässä. Omenaviiniä tuotetaan vuodessa 30000 litraa. Paikan erikoisuus on Älvados, jonka nimestä viinitilan pitäjä Ingmar Eriksson on joutunut taistelemaan ranskalaisten Calvados -juoman tuottajien kanssa.

- Helsingiläiseltä asianajotoimistolta tulee aina silloin tällöin ärhäköitä kirjeitä, Eriksson hymähtää. Aika naurettavaa, kun me tuotamme vuodessa vain 2000 litraa tätä jaloa juomaa. Älvados nimi on suojattu sekä Suomessa ja Ruotsissa. Viinitila on lähtöisin 1600-luvulta. Viinien ja Älvadoksen lisäksi tilalla on nyt kypsymässä ensimmäinen viskierä.

Tila on yleisölle avoinna juhannuksesta elokuun puoliväliin ja opastukset kello 11 ja 14.

Jos Maarianhaminassa haluaa syödä tasokkaasti, kannattaa kokeilla vanhassa kivirakennuksessa toimivaa Indigo-ravintolaa. Korttelin vanhimmat rakennukset ovat peräisin 1800-luvulta. Laivanvarustaja ja kauppias **Victor Starck** rakennutti 1870-luvulla kaupalleen kaksi makasiinirakennusta. Makasiinit toimivat myös viinavarastoina. Kaltereilla suojattu varasto toimi myöhemmin myös vankilana.

VAIN AHVENANMAALLA

o Ahvenanmaalla on iso postikeskus, vaikka maakunnassa on asukkaita vain pienen kaupungin verran. Paikallisesta postista lähtee vuodessa miljoonia lähetyksiä, muun muassa Ruotsin Bonniersin suuret postitukset maailmalle.

o Sottunga on Suomen pienin kunta, 116 asukasta. Vireässä kunnassa pyritään pysymään terveinä, jotta terveydenhoito ei tulisi liian kalliiksi. Sottungassa ei haaskata byrokraatteihin, siksi kunnan asioita hoitaa puolipäiväinen kunnansihteeri.

o Ahvenanmaalaiset käyvät ostoksilla Ruotsissa, jonne matka maksaa vain reilun kympin.

o Ahvenanmaalla puhutaan 57 eri kieltä ja siellä asuu 80 eri kansallisuuden edustajaa.

o Hylkeitä voi käydä ihmettelemässä Ahvenanmaan uloimilla paljailla luodoilla.

o Ahvenanmaan 6757 saarella on peräti 379 järveä.

o Ahvenanmaalla on kaksi golfkenttää.

o Pienellä saarella on peräti 17 kirkkoa ja maailman ainoa Jomalan kirkko Jomalan kunnassa.

INFO:

- o Ahvenanmaa: www.visitaland.com
- o Laivamatkoja Ruotsiin www.alandsresor.fi
- o Viinitila: www.tjudovingard.aland.fi
- o Taidekeskus: www.salt.ax
- o Kongressipalvelu: www.turist-konferens.aland.fi
- o Majakkasaari: www.kobbaklintar.ax
- o Majoitus: www.havsvidden.com ja www.hotelarkipelag.com

TEKSTI ja KUVAT: JORMA AULA

Hotelli Havsviddenin tyylikkää loma-asunnot.

Ingmar Eriksson on taistellut hienon Älvados juomansa nimen puolesta Ranskaa myöten.

Stallhagen-panimo tuottaa omaa olutta Stefan Blomgvistin johdolla.

Önningebyns museo on rakennettu vanhaan kiviinavettaan.